

VREDNOST MESTNIH DREVES V ŠOŠTANJU

Ravno v obdobju, ko smo se v sklopu celega niza delavnic in javnih razprav za izdelavo Celostne prometne strategije (CPS) Občine Šoštanj skupaj z občani začeli zavedati tudi tega, kako pomembna so v mestu drevesa in se s končnim dokumentom zavezali, da bomo v prihodnje bolj skrbeli zanje, zaščitili zdrava mogočna drevesa in v mestu Šoštanj posadili tudi nova, so v Termoelektrarni, ki ima v svoji lasti velik del šoštanjskih zelenic, začeli razmišljati, da bi odrasla drevesa v celoti podrli in se s tem izognili njihovem vzdrževanju v bodoče.

Veljavni predpisi tega seveda ne dovoljujejo. Drevesa so v mestu vitalna infrastruktura, tako kot objekti ali prometnice in imajo svojo funkcijo. Pri tem ni pomembno, kdo je drevo posadil in v čigavi lasti je. Drevesa je potrebno ohranjati, vzdrževati in jih nadomeščati z novimi. Propadla drevesa je potrebno nadomestiti s staro, avtohtono sorto, sekanje zdravih dreves pa je prepovedano. Z odlokom je prav tako določeno, da je tudi okolico novih objektov potrebno zazeleniti in urediti, pri gradbenih delih pa zaščititi drevesa, ki tam že stojijo.

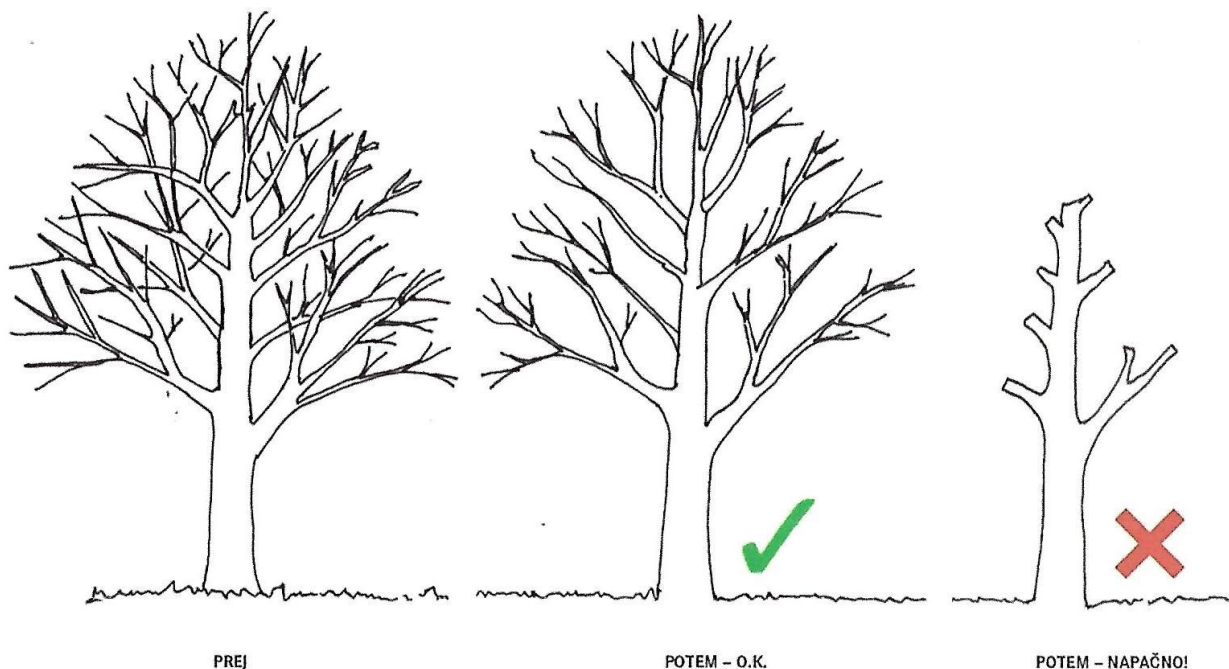
Prav v mestih, ki so zelo obremenjena s težko industrijo, je še toliko bolj pomembno, da je zeleni sistem mesta prisoten, poudarjen in tudi funkcionalen. V času nastanka teh mest so se tega zavedali in krajinsko arhitekturnim ureditvam posvečali še posebej veliko pozornosti. Lep primer take ureditve je v Šoštanju na primer soseska na Cankarjevi.

Mogočna drevesa kvalitetno urejene Cankarjeve soseske v Šoštanju (foto Verona Hajnrihar)

Koliko pa se vrednosti dreves v mestu zavedamo danes? Ali sploh opazimo mogočno drevje, ali se nam to zdi povsem samoumevno? Ali se še znamo razveseliti dehtečih cvetočih krošenj spomladi? Ali opazimo, da drevesa v mestu izginjajo? Ali nam padejo v oči drevesa, ki so jih obrezali tako močno, da je od njih ostalo le še golo deblo in nekaj kratkih odsekanih vej? Za taka drevesa rečemo, da so obglavljena. In taka obrezovanja so škodljiva, saj tako drevo

začne počasi propadati. Koreninski sistem oslabi, namesto naravno izoblikovane krošnje pa na delu odsekane veje odžene šop dolgih tankih vej, ki se ob močnejšem vetru ali padavinah hitro polomijo in tako drevo postane nevarno za okolico. Mogočna drevesa, ki so rastle 50 let in več, počasi umirajo. Mnogokrat izginjajo tudi zaradi preveč strnjene gradnje objektov, nove infrastrukture, ali le zaradi razširitve cest. Novih dreves pa ne posadimo.

Prikaz pravilnega obrezovanja in škodljivega obglavljanja dreves (vir: Tanja Štajdohar)

Premalo se zavedamo, kakšno vrednost imajo odrasla mestna drevesa, da možnosti in prostora za sajenje novih v mestu ni dovolj in da bi na odraslost novega drevesa morali ponovno čakati več desetletij. Pozabljamo tudi na izjemno pomembne funkcije mestnega drevja, na njihovo okoljsko, prostorsko, zdravstveno in socialno ter celo gospodarsko vlogo, ki jo imajo. Življenje v zelenem okolju je prijetnejše, prisotnost drevja soustvarja celo identiteto nekega mesta. Določene drevesne vrste zaradi razvejanega koreninskega sistema preprečujejo plazenje zemlje in s tem pomagajo utrjevati brežine, s svojo krošnjo pa zastirajo neželene poglede. Drevesa so habitat številnih živalskih vrst in pomembno zmanjšujejo onesnaženost zraka. Ponujajo senco in izboljšujejo klimo v urbanih predelih. Zmanjšujejo celo obremenjenost komunalne infrastrukture, saj eno samo odraslo drevo lahko absorbira do 26.000 litrov deževnice. Drevesa tudi dvigajo vrednost nepremičnin in so za človeka zdravilna, saj dokazano zmanjšujejo stres ter krvni tlak, srčno-žilna in astmatska obolenja.

Da bi vse te pozitivne učinke ohranili tudi v Šoštanju, moramo za drevesa skrbeti. Skrb je potrebna v vseh fazah njegovega življenja in se začne s preudarno izbiro vrste drevesa in lokacije, kamor ga bomo posadili. Vedeti moramo, kako veliko bo zrastle, kam bo metalo svojo senco in kakšen koreninski sistem bo razvilo. Da odraslo drevo ne bo postalo nevarno, ga moramo znati tudi zaščititi in kasneje pravilno obrezovati. Ker nepravilne odločitve lahko povzročijo veliko škode, je prav, da k sodelovanju že v fazi načrtovanja povabimo strokovnjake s tega področja – krajinske arhitekte.

Cvetoče krošnje v mestu (foto Verona Hajnrihar)

V cvetočem aprilu, mesecu krajinske arhitekture, se spomnimo, kaj dobrega nam vse ponujajo drevesa v mestu. Če bo košček svoje ozaveščenosti vsak prenesel tudi v prakso, se nam za obstoj zdravnega zelenega sistema v Šoštanju ni treba bati. Tega pa bomo s krajinskimi ureditvami v bodoče še nadgradili.

Vabimo vas, da se pridružite mesecu krajinske arhitekture: www.dkas.si.

Verona Hajnrihar, univ. dipl. inž. kraj. arh.